

Junimea

Un curent literar este adeseori o simpla constructie istorica, rezultatul insumarii mai multor orepe si figuri, atribuite de cercetatori acelorasi inauriri si subsumate acelorasi idealori. Multa vreme dupa ce oamenii si creatiilor lor au incetat sa ocupe scena epocii lor si rasunetul lor s-a stins, istoricii descopera filiatii si afinitati, grupand in interiorul aceluasi curent opere create in neartanare si personalitati care nu s-au cunoscut sau care s-au putut opune. Fara indoiala ca nu acesta este cazul "Junimii". Sarcina istoricului care isi propune sa studieze dezvoltarea acestui important curent este usurata de faptul ca inca de la inceput el se sprijina pe consensul mai multor vointe si ca tot timpul o puternica personalitate il domina. In afara de aceasta, "Junimea" nu este numai un curent cultural si literar, dar si o asociatie. Ea insa nu a luat nastere printr-un act formal (asemeni Academiei Romane, intemeiata cam in aceeasi vreme in Bucuresti) si nu s-a mentinut dupa legile exterioare, dar acceptate ale tuturor corpurilor constituite. "Junimea" n-a fost atat o societate, cat o comunitate. Aparitia ei se datoreste afinitatii viu resimtite dintre personalitatile intemeietorilor. Ea se mentine apoi o perioada indelungata prin functiunea atractiilor si respingerilor care alcatuiesc caracteristica modului de a trai si a se dezvolta. Veche deviza frantuzezasca potrivit careia *Intra cine vrea, ramane cine poate* este si aceea pe care asociatia ieseana o adopta pentru sine. Desigur, nu numai instinctul vietii mentine unitatea "Junimii" in decursul existentei ei. Asociatia doreste sa-si dea o oarecare baza materiala si o anumita ordine sistematica a lucrarilor, castiga noi aderenti, ingrijeste formarea noilor generatii si poarta polemici colective. Dar peste tot ce constituie in viata "Junimea" produsul deliberat al vointei de a se organiza pluteste duhul unei intelegeri comune a societatii, a culturii, a literaturii, pe care este cea dintai sarcina a istoricului sa-l extraga si sa-l arate lucrand in opere si oameni.

In 1863 se intalnesc in Iasi cinci tineri inapoiati de curand de la studii. Patru dintre ei apartin boierimii moldovenesti. Din mijlocul acestei aristocratii locale se ridica **Petre Carp**, **Vasile Pogor**, **Teodor Rosetti** si **Iacob Negruzzi**. Al cincilea membru al grupului si acela care trebuia sa devina conducatorul lui, **Titu Maiorescu**, se inapoi ca fost student al universitatilor germane si franceze si apartinea prin nastere ramurii ardelenesti care, in ultima jumatate de veac, trimisese principatelor romane pe atati din indrumatorii lor, in scoala si in literatura. Gheata se rupse insa repede, si cei cinci tovarasi, hotarati sa se manifeste dupa pregatirea si talentul lor, dar si cu scopul de a spori viata

fostei cetati de scaun a Moldovei, diminuata acum prin stramutarea in Bucuresti a domnului principatelor romane, decid sa inceapa o serie de prelegeri populare. Cursul public pe care Maiorescu il tinuse cu un an mai inainte, curand dupa instalarea sa la Iasi, dovedise existenta unui auditoriu cultivat, in stare sa se intereseze de problemele stiintei, expuse in formele unei inalte tinnte academice. Experienta este reluata in februarie 1864 cu puteri unite. In cursul aceluiasi ciclu, abordand probleme dintre cele mai variate, Carp si Pogor vorbesc de cate doua ori, si Maiorescu de zece. "Prelectiunile populare" devin o lunga traditie a "Junimii" din Iasi. Timp de saptesprezece ani ele se urmeaza neincetat, mai intai asupra unor subiecte fara legatura intre ele; apoi, din 1866, grupate in cicluri unitare; in fine, din 1874, prin interventia noilor aderenti, Lambrior si Panu, asupra unor teme interesand istoria si cultura nationala. Astfel, de unde mai inainte se vorbise despre *Elementele de viata ale popoarelor* si despre *Cartile omenirii*, cicluri din 1874 si 1875 limiteaza preocuparile la elementele nationale ale culturii noastre si la influentele consecutive exercitate asupra poporului roman. Curand, prin darul basarabeanului Casu, nepotul lui Pogor, completat prin cotizatiile membrilor ei, "Junimea" devine proprietara unei tipografii, trecuta mai tarziu in alte maini. Asociatia infiinteaza si o librerie, pusa sub supravegherea lui Pogor, dar disparuta si ea dupa o scurta functionare. Existenta tipografiei ingaduie "Junimei" publicarea unei reviste: *Convorbiri literare*, puse de la inceput sub conducerea lui Iacob Negruzzi. Inca de la inceputurile ei, miscata de constiinta primelor nevoi ale culturii noastre in acel moment, "Junimea" abordeaza problema ortografiei romanesti, foarte acuta in epoca trecerii de la intrebuintarea alfabetului chirilic la cel latin. In sedinte insuflite, tinute de obicei la Pogor sau la Maiorescu si dominate de personalitatea plina de prestigiu a acestuia din urma, se discuta probleme de ortografie si limba, se recitesc poezii romane in vederea unei antologii si se compun sumarele revistei, uneori in hazul general pentru productiile care trebuiau respinse. *Convorbirile literare* pastreaza in cea mai mare parte urma activitatii "Junimea", si lectura atenta a revistei permite refacerea vietii renumitei grupari literare si a etapelor pe care le-a strabatut.

Prima etapa se intinde de la intemeierea pana in 1874, anul in care Maiorescu, devenit ministru al Instructiunii publice, se muta la Bucuresti. Este epoca in care se elaboreaza principiile sociale si estetice ale "Junimii", aceea a luptelor pentru limba, purtate cu latinistii si ardelenii, apoi a polemicelor cu barnutistii, cu Hasdeu si cu revistele din Bucuresti, duse nu numai de Maiorescu, dar si in actiuni colaterale de Panu, Vargolici, Lambrior, Burla, Cihac. Este

vremea in care “Junimea” provoaca cele mai multe adversitati, dar si aceea in care, prin succesul polimicelor ei, prin adeziunea lui Alecsandri, prin descoperirea lui Eminescu, aureola prestigiului incepe sa se formeze in jurul ei. Intre 1874 si 1885 urmeaza a doua faza a “Junimii”, epoca in care sedintele din Iasi se dubleaza prin acele din Bucuresti, in diversele locuinte ale lui Maiorescu, si in cele din urma in armonioasa casa din str. Mercur, unde Alecsandri citeste *Fantana Blanduziei*, *Despot-voda* si *Ovidiu*; Caragiale: *Noaptea Furtunoasa*, aparute in aceiasi epoca in *Convorbiri* impreuna cu operele lui Conta si Creanga. In 1885 Iacob Negruzzi se stramuta la Bucuresti, luand cu sine revistea cerei directie o pastreaza singur pana in 1893, pentru ca in 1895 sa fie format un comitet care sa isi asume intreaga conducere a revistei. In epoca de la 1885 pana la 1900 principiile estetice ale junimismului primesc o importanta dezvoltare. In aceeasi vreme are loc lupta “Junimii” cu socialistii, actiunea lui Maiorescu fiind sprijinita de aceea a lui Petre Missir si de a tinerilor discipoli PP. Negulescu, Mihail Dragomirescu, S. Mehedinti, Gr. Tausan etc. Desi in acest interval Caragiale isi continua colaborarea la *Convorbiri*, care se deschid si gloriei tinere a lui Cosbuc, epoca dintre 1885 si 1900 da gruparii si revistei un precumpanitor caracter universitar. Drumul prin *Convorbiri* devine drumul spre Universitate. Este epoca in care se stabileste pentru trei sau patru decenii de aici inainte configuratia Universitatii, mai cu seama a celei bucurestene si in care, din cenaclul “Junimii”, se desprind figurile cele mai proeminente ale stiintei si oratoriei universitare. In 1900 vechiul comitet se completeaza cu nume noi, provenind din domeniul stiintelor naturale. Nume noi se amesteca deci cu altele noi, mai putine din sferele literare, mai multe din cele savante si universitare. Animatorul comitetului este Ion Bogdan care, in 1903, devine directorul revistei pana in 1907, cand trece conducerea lui S. Mehedinti. De unde pana 1900 revista isi pastrase in primul rand traditionalul ei caracter literar si filozofic, o data cu intrarea lui I. Bogdan in comitetul de redactie si apoi cu trecerea lui la directia revistei, *Convorbirile* devin o arhiva de cercetari istorice, in paginile careia se disting, alaturi de propriile studii ale lui Bogdan, acele ale lui D. Onciul, N. Iorga, si altii. Si de unde vechile lupte ale *Convorbirilor* fusesera purtate pe teme de cultura generala, acum este vremea polemicilor erudite, ale lui Bogdan impotriva lui Cion, ale lui Iorga impotriva lui Xenopol si Tocilescu. A cincea epoca a *Convorbirilor* este aceea care, incepand cu anul 1907, coincide cu lunga directie a lui S. Mehedinti, in timpul careia arhiva de cercetari istorice se completeaza cu una de filozofie, unde apar contributiile ginditorilor, la inceputurile lor atunci: I. Petrovici, C. si M. Antoniadu, Mircea Djuvara,

Mircea Florian. Figura literara cea mai importanta a epocii este Panait Cerna, a carui colaborare incepuse insa de sub directia anterioara. In latura indrumarii critice nimic nu poate fi pus alaturi de marea epoca iesana si nici de dezvoltarea ei ulterioara prin contributia unui P.P. Negulescu si Mihail Dragomirescu. Aparitia lui E.Lovinescu este de scurta durata, rostul criticului urmand sa se precizeze mai tarziu si aiurea. *Convorbirile* duc totusi lupte si in aceasta vreme cu *Vieata noua*, si cu *Viata romaneasca*. Lipsite insa de sprijinul unor noi si puternice talente literare, *Convorbirile* incep sa piarda din vechiul prestigiu pana cand, in 1921, S. Mehedinti trece directia lui Al. Tzigara-Samurcas care , impreuna cu arhitectul Al. M. Zagoritz, se remarcase inca de sub vechea conducere prub studii de arta romaneasca veche si populara. Nici noua directie nu izbuteste insa sa impuna revista in rolul ei de altadata. O viziune asupra intregii "Junimi" nu va mai fi posibila decat dupa ce vom fi cuprins intreaga arborescenta a miscarii, dezvoltata prin silintele celei de a doua generatii de scriitori si ganditori junimisti.